

Home>Court procedures>Criminal cases>Judicial cooperation>European arrest warrant

Европейска заповед за арест

Европейската заповед за арест (ЕЗА) е опростена трансгранична съдебна процедура за предаване с цел наказателно преследване или изпълнение на наказание лишаване от свобода или на мярка, изискваща задържане. Заповед, която е издадена от съдебен орган на една държава — членка на ЕС, е валидна за цялата територия на Европейския съюз. ЕЗА функционира от 1 януари 2004 г. Тя заменя дългите процедури по екстрадиция, които съществували между държавите — членки на ЕС.

Как работи

Съдебен орган в една държава от ЕС изпраща искане за задържане на **лице, което се намира в друга държава членка**, и за **предаването му за наказателно преследване или за** изпълнение на присъда за лишаване от свобода или мярка, изискваща задържане, издадена в първата държава. Механизмът се основава на принципа на взаимното признаване на съдебни решения. Той функционира във всички страни от ЕС чрез преки контакти между съдебните органи.

При изпълнението на ЕЗА органите трябва да зачитат **процесуалните права на заподозрените или обвиняемите**, като например правото на информация, правото да имат адвокат, правото да имат устен преводач и правото на правна помощ, както са предвидени съгласно правото на държавата, в която те са задържани.

Какви са разликите с традиционната екстрадиция?

Държавата, в която лицето е задържано, а именно изпълняващата държава, трябва да вземе окончателно решение относно изпълнението на ЕЗА в срок от 60 дни след задържането на лицето.

Ако лицето даде съгласие за предаването, решението за задържане трябва да се вземе в срок до 10 дни.

Издирваното лице трябва да бъде предадено възможно най-скоро на договорена между съответните органи дата, но не по-късно от 10 дни след окончателното решение относно изпълнението на ЕЗА.

Проверка за двойна наказуемост — вече не се изисква за 32 категории престъпления

За **32 категории престъпления** не се извършва проверка дали деянието да се квалифицира като престъпление в двете държави. Единственото изискване е деянието да бъде **наказуемо с максимален срок от най-малко 3 години лишаване от свобода в издаващата държава**.

За **други престъпления** предаването може да зависи от условието деянието да съставлява престъпление в изпълняващата държава.

Без политическо участие

Решенията се вземат само от съдебните органи, като всякакви политически съображения са изключени.

Предаването на граждани наддържавите от

ЕС вече не може да откаже да предаде свои собствени граждани, освен ако те не поемат изпълнението на наказанието лишаване от свобода срещу издирваното лице.

Гаранции

Изпълнителният съдебен орган може да изиска гаранции, че:

А. след определен период от **време лицето ще има** право да **поиска** преразглеждане, ако наложеното наказание е доживотен затвор.

Ограничени основания за отказ

изпълняващият съдебен орган може да откаже да предаде издирваното лице само ако е приложимо едно от основанията, при които изпълнението може да бъде отказано:

Задължителни основания

амнистия (изпълняващата държава е имала възможност да предприеме наказателно преследване срещу лицето и престъплението е амнистирано в тази държава).

лицето вече е било **съдено за същото престъпление** (*ne bis in idem*)

ненавършили пълнолетие лица (лицето не е навършило възрастта, на която може да носи наказателна отговорност в изпълняващата държава)

Незадължителни основания като:

липса на двойна наказуемост за престъпления, различни от 32-те престъпления, посочени в член 2, параграф 2 от Рамковото решение за ЕЗА

териториална компетентност

висящо наказателно производство в изпълняващата държава

изтекла давност и др.

Наръчник за издаване и изпълнение на ЕЗА

На 17 ноември 2023 г. Европейската комисия публикува ново издание на Наръчника за издаване и изпълнение на европейска заповед за арест (ЕЗА). Целта е европейските практикуващи юристи да улесняват и опростяват ежедневната работа на съответните съдебни органи. Наръчникът предоставя подробни насоки относно процедурните стъпки за издаване и изпълнение на ЕЗА и помага на практикуващите юристи на всеки етап от процедурата по предаване. Тази преработена версия от 2023 г. отразява също бързо развиващата се съдебна практика на Съда на ЕС относно ЕЗА и промените в системата ШИС.

Всички езикови версии на Наръчника могат да бъдат намерени тук: [Постоянна връзка към EUR-Lex](#)

Статистически данни за действието на ЕЗА

През 2018 г. издирваните лица са били предадени средно:

със съгласие — в срок от **16,4 дни**

без съгласие — в срок от **45 дни**.

През 2019 г. издирваните лица са били предадени средно:

със съгласие — в срок от **16,7 дни**

без съгласие — в срок от **55,75 дни**.

През 2020 г. издирваните лица са били предадени средно:

със съгласие — в срок от **21,25 дни**

без съгласие — в срок от **72,45 дни**.
През 2021 г. издирваните лица са били предадени средно:
Със съгласие — в срок от **20,14 дни**
Без съгласие — **53,72 дни**.

Отговори на въпросника относно ЕЗА: 2014 [PDF](#) (1 582 KB) | [en](#) | 2015 [PDF](#) (1479 Kb) | [en](#) | 2016 [PDF](#) (1732 Kb) | [en](#) | 2017 [PDF](#) (1268 Kb) | 2018 [en](#) [PDF](#) (1552 Kb) | 2019 [en](#) [PDF](#) (1082 Kb) | 2020 [en](#) [PDF](#) (1479 Kb) | 2021 [PDF](#) ([en](#) Kb)(1450 Kb) | [en](#)

Не са налични данни за всички държави; данните за издадените ЕЗА обаче са пълни за 2015 г., 2016 г. и 2017 г.

ЕЗА	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Издадено	14.948	16.144	16.636	17.491	17.471	20.226	15.938	14.789
Изпълнено	5.535	5.304	5.812	6.317	6.976	5.665	4.397	5.144

Проекти, финансирани по програма „Правосъдие“
Изследователският [проект](#) InAbsentieux е сравнително правно проучване на ЕЗА във връзка с лица, които не са присъствали в производството, довело до тяхното осъждане (*задочно* производство). Практиката показва, че често възникват проблеми при издаването и изпълнението на такива ЕЗА. Целта на изследователския проект беше да се анализират причините за тези проблеми и да се формулират общи стандарти за издаване на такива ЕЗА, за да се гарантира тяхното гладко и справедливо изпълнение. Изследванията са проведени чрез проучвания на конкретни случаи от Белгия, Унгария, Ирландия, Нидерландия, Полша и Румъния.

ЕЗА и условия на задържане

Въпреки че всички държави членки трябва да спазват Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ), на практика съществуват значителни различия по отношение на предварителното задържане, а материалните условия на задържане се различават значително в отделните държави членки. Както се признава от Съда на ЕС в решението по делото *Aranyosi/Căldăraru*, тези различия в условията на задържане оказват реално въздействие върху взаимното доверие между държавите членки и функционирането на ЕЗА. От 2016 г. насам изпълнението на ЕЗА е забавено или отказано на основание реален риск от нарушаване на основните права в почти 300 случая.
С цел да се засили съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси и да се подобрят условията на задържане в целия ЕС, на 8 декември 2022 г. Комисията прие **Препоръка относно процесуалните права на заподозрените и обвиняемите, които са обект на предварително задържане, и относно материалните условия на задържане**. В тази препоръка се прави консолидиран преглед на избрани европейски минимални стандарти за материалните условия на задържане и процесуалните права при предварителното задържане с акцент върху ключови приоритетни области за защитата на основните права на затворниците.

Свързани връзки

- [Рамково решение относно европейската заповед за арест](#)
- [Доклад относно изпълнението на Рамковото решение на Съвета относно европейската заповед за арест и процедурите за предаване между държавите членки](#)
- [Препоръка на Комисията относно процесуалните права на заподозрените и обвиняемите, които са обект на предварително задържане, и относно материалните условия на задържане](#)
- [Неофициален документ на Комисията в областта на ПВР в контекста на приемането на Препоръката на Комисията относно процесуалните права на заподозрените и обвиняемите, които са обект на предварително задържане, и относно материалните условия на задържане](#)

Последна актуализация: 08/01/2024

Това е машинен превод на съдържанието. Собственикът на настоящата страница не носи никаква отговорност за качеството на този машинно преведен текст.